

ผลของพันธุ์และวันปลูกต่อผลผลิตและคุณภาพข้าวนาปรัง

Effect of Variety and Planting Date on Rice Yield and Quality in Dry Season

จำลอง โพธิ์เจริญ

ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

ข้าวคุณภาพดีที่นิยมทั้งในประเทศไทยเรา และต่างประเทศ คือ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แต่การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 มีข้อจำกัดบางประการ ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวขึ้นมาให้มีคุณภาพดีใกล้เคียงกับข้าวขาวดอกมะลิ 105 เช่น ข้าวหอมคลองหลวง 1 ข้าวหอมสุพรรณบุรี และข้าวปทุมธานี 1 ตลอดจนข้าวที่มีความแปลกใหม่ เช่น ข้าวหอมนิล ข้าวหอมกุหลาบแดง ฯลฯ และพันธุ์ข้าวเหล่านี้แนะนำให้ปลูกทางภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติแล้วน่าจะนำมาปลูกทางภาคเหนือตอนบนได้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคและผู้ผลิตให้กว้างขวางขึ้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวดังกล่าว รวมทั้งหาช่วงการปลูก เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรในภาคเหนือตอนบน

วิธีการวิจัย

ได้วางแผนการทดลองแบบ Split plot จำนวน 2 ซ้ำ โดยกำหนดวันปักดำ (planting date) เป็น (main plot) มี 4 ช่วงปลูก คือ 11 มกราคม, 31 มกราคม, 20 กุมภาพันธ์ และ 11 มีนาคม ให้พันธุ์ข้าวหอมคลองหลวง 1 ข้าวหอมสุพรรณบุรี ข้าวหอมกุหลาบแดง และข้าวพันธุ์ กข 7 เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ รวมทั้งสิ้น 4 พันธุ์ เป็น sub plot

การจัดการแปลงเพาะกล้า ใช้ผ้าพลาสติกใสคลุมแปลงกล้า ตั้งแต่วันหว่านกล้าจนถึงวันปักดำ จุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มอุณหภูมิแปลงกล้า และป้องกันไม่ให้กระทบอากาศเย็น

การปลูก ใช้ต้นกล้าอายุ 30 วัน ปักดำหลุมละ 1 ต้น ระยะ 25 เซนติเมตร x 25 เซนติเมตร บนพื้นที่พันธุ์ละ 9 x 4.5 ตารางเมตร

การใช้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 40 กก./ไร่ และปุ๋ยสูตร 0-0-50 อัตรา 20 กก./ไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น ใส่หลังปักดำ 7 วัน และใส่ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 อัตรา 10 กก./ไร่ หลังปักดำ 45 วัน

การควบคุมวัชพืช ใช้สารฆ่าวัชพืชบิวตาคลอร์ (butachlor) หว่านอัตรา 5 กก./ไร่ หลังปักดำ 7 วัน

การควบคุมโรคแมลง หว่านคาร์โบฟูแรน (carbofuran) อัตรา 5 กก./ไร่ หลังปักดำ 7 วัน

เก็บตัวอย่างข้าวเมื่อถึงระยะเก็บเกี่ยว สุ่มเก็บจากพื้นที่ 2 ตารางเมตร เพื่อวัดผลผลิตองค์ประกอบผลผลิต และลักษณะทางพีชไรอื่น ๆ

ดำเนินการทดลองที่สถานีวิจัยเกษตรเขตชลประทาน ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2542 ถึง เดือนกรกฎาคม 2543

ผลการวิจัย

ผลผลิตข้าว จากการทดลองผลผลิตข้าวที่ได้ ไม่ว่าจะช่วงการปลูกหรือพันธุ์ข้าวที่ใช้ทดลองได้ ผลผลิตไม่มีความแตกต่างกัน ช่วงที่ 1-4 ได้ผลผลิตเฉลี่ย 691,740,629 และ 635 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนผลผลิตของพันธุ์ข้าวเฉลี่ยทุก ๆ ช่วงการปลูกแล้ว ข้าวหอมคลองหลวง 1 ได้ผลผลิต 737 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนพันธุ์ข้าวหอมสุพรรณบุรี หอมกุหลาบแดง และกข 7 ได้ผลผลิต 693, 696 และ 570 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

ความสูงของข้าว ช่วงของการปลูกไม่มีความแตกต่างกัน แต่แตกต่างกันที่พันธุ์ข้าว พบว่ามีความแตกต่างกันทุก ๆ พันธุ์ ข้าวหอมสุพรรณบุรี เฉลี่ยสูง 115.66 เซนติเมตร ส่วนพันธุ์ กข 7 หอมคลองหลวง 1 และหอมกุหลาบแดงเฉลี่ยสูง 103.56, 96.58 และ 91.47 เซนติเมตร ตามลำดับ

จำนวนหน่อต่อต้น ช่วงของการปลูกไม่มีความแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันที่พันธุ์ข้าว ข้าวหอมสุพรรณบุรี เฉลี่ยมี 13.15 หน่อต่อต้น แตกต่างกับพันธุ์ข้าวหอมคลองหลวง 1 หอมกุหลาบแดง และกข 7 ที่มีหน่อเฉลี่ย 16.82, 17.28 และ 18.76 หน่อต่อต้น ตามลำดับ

จำนวนรวงต่อต้น ช่วงของการปลูกไม่มีความแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันที่พันธุ์ข้าว เช่นเดียวกันจำนวนหน่อต่อต้น พันธุ์ข้าวหอมสุพรรณบุรี เฉลี่ยมี 10.95 รวงต่อต้น แตกต่างกับพันธุ์ข้าวหอมคลองหลวง 1 หอมกุหลาบแดง และกข 7 ที่มีจำนวนรวงเฉลี่ย 14.98, 15.17 และ 16.73 รวงต่อต้น ตามลำดับ

น้ำหนักฟาง จากการทดลองพบว่า ช่วงของการปลูกได้น้ำหนักฟางแตกต่างกัน ช่วงการปลูกที่ 1 ได้น้ำหนักฟางเฉลี่ย 501 กิโลกรัมต่อไร่ แตกต่างกับการปลูกช่วงที่ 2,3,4 ที่ได้น้ำหนักฟางเฉลี่ย 589 672 และ 890 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนน้ำหนักฟางของพันธุ์ข้าวไม่มีความแตกต่างกัน ข้าวหอมคลองหลวง 1 หอมสุพรรณบุรี หอมกุหลาบแดง และกข 7 ได้น้ำหนักฟางเฉลี่ย 813, 621, 705 และ 514 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ข้าวหอมคลองหลวง 1 และข้าวหอมสุพรรณบุรี เป็นพันธุ์ข้าวที่แนะนำให้ปลูกในภาคกลาง พันธุ์แรกให้ผลผลิตเฉลี่ย 650 กก./ไร่ ในฤดูนาปี และ 591 กก./ไร่ ในฤดูนาปรัง ส่วนพันธุ์หลังให้ผลผลิต 673 กก./ไร่ ในฤดูนาปี และ 582 กก./ไร่ ในฤดูนาปรัง อย่างไรก็ตามจากการทดลองครั้งนี้ ข้าวหอมคลองหลวง 1 และข้าวหอมสุพรรณบุรี ได้ผลผลิตเฉลี่ย 737 และ 693 กก./ไร่ ซึ่งสูงกว่าผลการศึกษาในภาคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินพันธุ์ข้าวนาสวนในการผลิตข้าวอินทรีย์ฤดูนาปี 2543 ของ ปรีศนา (2543) ที่ได้ผลผลิต ข้าวหอมคลองหลวง 1 และข้าวหอมสุพรรณบุรี 703 และ 776 กก./ไร่ ตามลำดับ ในกรรมวิธีเกษตรเคมีนับว่าข้าวทั้งสองพันธุ์มีศักยภาพ ในภาคเหนือตอนบน ส่วนพันธุ์ข้าวหอมกุหลาบแดงนั้น ผลผลิตพอใช้ได้ แต่เมื่อปลูกในนาปรังอาจมีปัญหาข้าวเรือปะปนกับข้าวนาปี

เอกสารอ้างอิง

ปรีศนา หาญวิริยะพันธุ์ 2543. การประเมินพันธุ์ข้าวนาสวนในการผลิตข้าวอินทรีย์ รายงานประจำปี 2543 สถานีทดลองข้าวสันป่าตอง สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพฯ.

คำสำคัญ ข้าวนาปรัง; คลองหลวง 1 ; หอมสุพรรณบุรี; หอมกุหลาบแดง